ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

6. mai 2009 *

Kohtuasjas T-122/04,

Outokumpu Oyj, asukoht Espoo (Soome),

Luvata Oy, varem Outokumpu Copper Products Oy, asukoht Espoo,

esindajad: *barrister* J. Ratliff ja advokaadid F. Distefano ning J. Luostarinen,

hagejad,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: É. Gippini Fournier,

kostja,

mille ese on esiteks nõue tühistada hagejatele komisjoni 16. detsembri 2003. aasta otsuse K(2003) 4820 (lõplik) (mis käsitleb [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetlust (juhtum COMP/E 1/38.240 – Tööstuslikud torud)) artikli 2 punkti b alusel määratud trahv või vähendada selle summat ja teiseks komisjoni vastuhagi nimetatud trahvi suurendamiseks,

EUROOPA ÜHENDUSTE
ESIMESE ASTME KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja esimees E. Martins Ribeiro, kohtunikud S. Papasavvas ja N. Wahl (ettekandja),

kohtusekretär: ametnik C. Kantza,

arvestades kirjalikus menetluses ja 5. märtsi 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

1 Espoos (Soome) asuv börsil noteeritud äriühing Outokumpu Oyj on sellise kontserni emaettevõtja, mis tegutseb üle terve maailma ja tegeleb peamiselt mitteväärismetallide, terase ja vasktoodete tootmise ning nende toodete valmistamistehnoloogiate väljatöötamisega. Kõnealuste asjaolude ajal omas Outokumpu 100% Luvata Oy-st (varem Outokumpu Copper Products Oy), mis toodab eelkõige tööstuslikke vasktorusid (edaspidi nimetatakse Outokumput ja Luvatat koos kui „Outokumpu” või „hagejad”).

2 Pärast seda, kui Mueller Industries Inc. oli esitanud komisjonile teabe, teostas viimane nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 (esimene määrus asutamislepingu artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3)) artikli 14 alusel 2001. aasta märtsis etteteatamata uurimised äriühingute KME Germany AG (varem KM Europa Metal AG), KME France SAS (varem Tréfimétaux SA), KME Italy SpA (varem Europa Metalli SpA) (edaspidi ühiselt „KME kontsern”), Wieland-Werke AG (edaspidi „Wieland”) ja hagejate ruumides.

3 9. aprillil 2001 tegi Outokumpu komisjonile ettepaneku teha koostööd vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb trahvide määramata jätmist või vähendamist kartellide puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4; edaspidi „1996. aasta koostööteatis”). Sellekohase märgukirja esitasid hagejad 30. mail 2001.

4 Vastuseks määruse nr 17 artikli 11 lõike 2 alusel koostatud informatsiooninõudele, mille komisjon saatis 2002. aasta juulis KME kontsernile ja Wielandile, palus viimane 30. septembril 2002 kohaldada tema suhtes 1996. aasta koostööteatist.

5 Selle sama informatsiooninõude peale palus KME kontsern 15. oktoobril 2002 omakorda nimetatud koostööteatise kohaldamist.

6 Pärast seda, kui komisjon oli läbi viinud uurimise, mis sisaldas täiendavaid kontrolle Outokumpu ja KME kontserni ruumides, oli osalenud kohtumistel Outokumpu, KME kontserni ja Wielandi esindajatega ning oli saatnud KME kontsernile ja Wielandile määruse nr 17 artikli 11 alusel täiendavad informatsiooninõuded, algatas ta 2003. aasta juulis rikkumise tuvastamise menetluse ja võttis vastu vastuväiteteatise, mille adressaadid olid KME kontsern, Wieland ja Outokumpu. Kuna adressaadiks olevad ettevõtjad ei taotlenud enda ärakuulamist, siis seda ka ei korraldatud.

7 16. detsembril 2003 võttis komisjon vastu otsuse K(2003) 4820 (lõplik) (mis käsitleb [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetlust (juhtum COMP/E-1/38.240 – Tööstuslikud torud) (edaspidi „vaidlustatud otsus")), mille kokkuvõte avaldati 28. aprilli 2004. aasta Euroopa Liidu Teatajas (ELT L 125, lk 50).

8 Vaidlustatud otsusest nähtub, et 1980. aastate lõpus laiendasid tootjad, kes moodustasid kliima- ja külmutusseadmetes kasutatavate torude kvaliteedi ühenduse (Cuproclima Quality Association; edaspidi „Cuproclima") ja kelle hulgas olid ka hagejad, koostööd konkurentsi valdkonda.

9 Kohtumised, mida Cuproclima korraldas kaks korda aastas, kujutasid endast korrapärast võimalust pärast ametliku päevakorra ammendumist arutada hindasid, määrata need kindlaks ning leppida kokku muudes tööstuslikke torusid puudutavates kaubandustingimustes. Neid konkurentsieeskirjadega vastuolus olevaid kohtumisi täiendas asjaomaste ettevõtjate vaheline kahepoolne teabevahetus. Asjaomased ettevõtjad määrasid kindlaks tööstuslike torude hinnasuunad ja muud kaubandustingimused. Nad kooskõlastasid hinnatõusud, jagasid omavahel kliendid ja turuosad ning kontrollisid nendevaheliste konkurentsivastaste kokkulepete järgimist, esiteks määrates turgudele juhid ja teiseks vahetades konfidentsiaalseid andmeid.

10 Vaidlustatud otsus sisaldab eelkõige järgmisi sätteid:

„*Artikkel 1*

Järgmised ettevõtjad rikkusid [EÜ] artikli 81 lõike 1 ja alates 1. jaanuarist 1994 EMP lepingu artikli 53 lõike 1 sätteid, osaledes märgitud ajavahemikel kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevustes, mis seisnesid hindade kindlaksmääramises ja turgude jagamises tööstuslike torude sektoris:

a) [Wieland] 3. maist 1988 kuni 22. märtsini 2001;

b) Outokumpu […], üksinda 3. maist 1988 kuni 30. detsembrini 1988 ning koos [Luvataga] 31. detsembrist 1988 kuni 22. märtsini 2001;

c) [Luvata], 31. detsembrist 1988 kuni 22. märtsini 2001 (koos Outokumpuga […]);

d) [KME Germany], üksinda 3. maist 1988 kuni 19. juunini 1995 ja koos [KME France'i] ning [KME Italy'ga] 20. juunist 1995 kuni 22. märtsini 2001;

e) [KME Italy], koos [KME France'iga] 3. maist 1988 kuni 19. juunini 1995 ning koos [KME Germany] ja [KME France'iga] 20. juunist 1995 kuni 22. märtsini 2001;

f) [KME France], koos [KME Italy'ga] 3. maist 1988 kuni 19. juunini 1995 ning koos [KME Germany] ja [KME Italy'ga] 20. juunist 1995 kuni 22. märtsini 2001.

Artikkel 2

Artiklis 1 nimetatud rikkumiste eest määratakse järgmised trahvid:

a) [Wieland]: 20,79 miljonit eurot;

b) Outokumpu […] ja [Luvata], solidaarselt: 18,13 miljonit eurot;

c) [KME Germany], [KME France] ja [KME Italy], solidaarselt: 18,99 miljonit eurot;

d) [KME Germany]: 10,41 miljonit eurot;

e) [KME Italy] ja [KME France] solidaarselt: 10,41 miljonit eurot." [siin ja edaspidi on osundatud õigusakti tsiteeritud mitteametlikus tõlkes]

11 Esiteks leidis komisjon trahvi lähtesumma kindlaksmääramise osas, et rikkumine, mis seisnes peamiselt hindade kindlaksmääramises ja turgude jagamises, oli oma laadilt väga raske rikkumine (vaidlustatud otsuse põhjendus 294).

12 Rikkumise raskusastme kindlaksmääramisel arvestas komisjon ka asjaolu, et kartell hõlmas kogu Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) territooriumi (vaidlustatud otsuse põhjendus 316). Lisaks sellele uuris komisjon rikkumise tegelikku mõju ja tuvastas, et kartellikokkulepe „mõjutas kogu turgu" (vaidlustatud otsuse põhjendus 314).

13 Lõpuks võttis komisjon rikkumise raskusastme kindlaksmääramise raames arvesse veel ka asjaolu, et tööstuslike vasktorude turg kujutas endast olulist sektorit, mille väärtuseks EMP tasandil hinnati kuni 288 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 318).

14 Kõiki neid asjaolusid arvestades järeldas komisjon, et kõnealust rikkumist tuleb pidada väga raskeks (vaidlustatud otsuse põhjendus 320).

15 Teiseks rakendas komisjon asjaomaste ettevõtjate suhtes erinevat kohtlemist, et võtta arvesse iga ettevõtja tegelikku majanduslikku suutlikkust kahjustada oluliselt konkurentsi. Selles osas tuvastas komisjon erinevuse turuosade vahel, mida EMP tööstuslike torude turul omasid ühelt poolt KME kontsern, kes oli [*konfidentsiaalne*] [1]% suuruse turuosaga EMÜ turul juhtiv ettevõtja, ning teiselt poolt hagejad ja Wieland, kelle turuosad oli vastavalt [*konfidentsiaalne*]% ja 13,4%. Seda erinevust arvestades määrati hagejatele ja Wielandile määratud trahvi lähtesummaks 33% sellest, mis määrati KME kontsernile, ehk 11,55 miljonit eurot Outokumpule ja Wielandile ning 35 miljonit eurot KME kontsernile (vaidlustatud otsuse põhjendused 322, 323 ja 326–328).

16 Kolmandaks, selleks et arvestada vajadust määrata trahv tasemel, mis tagaks selle hoiatava mõju, suurendas komisjon Outokumpule määratud trahvi lähtesummat 50% võrra, mis tegi trahvisummaks 17,33 miljonit eurot, leides et Outokumpu ülemaailmne käive, mis ületas 5 miljardit eurot, näitas, et tema suurus ja majanduslik võim lubavad nimetatud suurendamist (vaidlustatud otsuse põhjendus 334).

17 Neljandaks kvalifitseeris komisjon 3. maist 1988 kuni 22. märtsini 2001 aset leidnud rikkumise kestuse „pikaks”. Seega pidas komisjon kohaseks suurendada asjaomastele ettevõtjatele määratud trahvide lähtesummat 10% võrra iga kartellis osaletud aasta eest. Sellest tulenevalt suurendati hagejatele määratud trahvi lähtesummat 125% võrra, mistõttu kujunes põhisummaks 38,98 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendused 338, 342 ja 347).

18 Viiendaks suurendati Outokumpule määratud trahvi põhisummat raskendavate asjaolude alusel korduvuse tõttu 50% võrra, sest ta oli olnud komisjoni 18. juuli 1990. aasta otsuse 90/417/ESTÜ (ESTÜ asutamislepingu artikli 65 kohaldamise

1 – Konfidentsiaalsed andmed on kustutatud.

menetluses seoses külmvaltsitud roostevabast terasest toodete Euroopa tootjate kokkuleppe ja kooskõlastatud tegevusega (EÜT L 220, lk 28)) adressaadiks (vaidlustatud otsuse põhjendus 354).

19 Kuuendaks möönis komisjon kergendavate asjaolude alusel, et ilma Outokumpu koostööta oleks ta suutnud tõendada rikkuva käitumise olemasolu üksnes nelja aasta kohta ning seetõttu vähendas ta tema trahvi põhisummat 22,22 miljoni euro võrra selliselt, et põhisumma vastab trahvile, mis talle oleks selle perioodi eest määratud (vaidlustatud otsuse põhjendus 386).

20 Seitsmendaks ja viimaseks vähendas komisjon 1996. aasta koostööteatise D jaotise alusel trahvisummasid järgmiselt: 50% võrra Outokumpul, 20% võrra Wielandil ja 30% võrra KME kontsernil (vaidlustatud otsuse põhjendused 402, 408 ja 423).

Menetlus ja poolte nõuded

21 Hagejad esitasid hagiavalduse, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 29. märtsil 2004.

22 Kuna Esimese Astme Kohtu kodade koosseis muutus, kuulub ettekandja-kohtunik nüüd kaheksanda koja koosseisu, mistõttu käesolev kohtuasi määrati sellele kojale.

23 Vastureplиigis palus komisjon hagejatele määratud trahvi summat suurendada, kuna hagejad vaidlustasid oma repliigis teatud faktilised asjaolud, mida haldusmenetluses ei vaidlustatud. Esimese Astme Kohus palus hagejatel selle vastuhagi peale oma märkused esitada, mida nad ettenähtud tähtaja jooksul ka tegid.

24 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (kaheksas koda) alustada suulist menetlust ja palus Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklis 64 sätestatud menetlust korraldavate meetmete raames pooltel esitada teatud dokumendid ning esitas neile kirjalikke küsimusi, millele pooled ettenähtud tähtaja jooksul vastasid.

25 Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu suulistele küsimustele kuulati ära 5. märtsi 2008. aasta kohtuistungil. Seal kinnitasid hagejad veelkord oma soovi, mille nad olid esitanud juba oma märkustes kohtuistungi ettekande kohta, võtta tagasi kaks argumenti, mille nad esitasid korduvuse ekslikule tuvastamisele tugineva väite raames ja mis puudutasid varasema rahalise karistuse suurust ning komisjoni pädevuse tuvastada antud asjas korduvus ajalist piiramist.

26 Hagejad paluvad Esimese Astme Kohtul:

– tühistada vaidlustatud otsuse artikli 2 punktis b määratud trahv või seda vähendada;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

27 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– suurendada hagejatele määratud trahvi summat;

– mõista kohtukulud välja hagejatelt.

28 1. aprilli 2008. aasta kirjas märkisid hagejad, et nad võtavad tagasi oma kolmanda väite, mis tugines trahvisumma ekslikule 50% suurendamisele hoiatamise eesmärgil. 23. aprilli 2008. aasta määrusega otsustas Esimese Astme Kohus vastavalt oma kodukorra artiklile 62 avada uuesti suulise menetluse ja otsustas vastavalt kodukorra artiklile 64 lisada nimetatud kirja toimikusse. 5. mai 2008. aasta kirjas esitas komisjon selle tagasivõtmise peale oma märkused.

29 Suuline menetlus lõpetati 2. juunil 2008.

Õiguslik käsitlus

30 Käesoleva hagi toetuseks esitavad hagejad kaks väidet, mis tuginevad vastavalt trahvisumma ekslikule suurendamisele korduvuse alusel ja rikkumisega kahjustatud turu suuruse mittekohasele hindamisele lähtesumma arvutamisel.

31 Kõigepealt tuleb esiteks meenutada, et vaidlustatud otsuse põhjendustest 290–387 nähtub, et komisjon määras rikkumise eest trahvid määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 alusel, ja teiseks, et kuigi komisjon ei viita vaidlustatud otsuses otseselt suunistele määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunised"), on selge, et ta määras trahvide summa kindlaks suunistes kehtestatud meetodit kohaldades.

32 Kuigi suuniseid ei saa lugeda õigusnormiks, kujutavad need endast käitumisnormi, mis viitab järgimisele kuuluvale praktikale ning mida komisjon ei või konkreetsel juhul põhjendamatult eirata (vt Euroopa Kohtu 18. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-397/03 P: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-4429, punkt 91 ja viidatud kohtupraktika).

33 Seega peab Esimese Astme Kohus vaidlustatud otsusega määratud trahvide seaduslikkuse kontrollimise raames kontrollima, kas komisjon teostas oma kaalutlusõigust vastavalt suunistes sätestatud meetodile, ja kui kohus tuvastab, et komisjon ei ole meetodit järginud, peab kohus kontrollima, kas see kõrvalekaldumine on õiguslikult piisavalt õigustatud ja põhjendatud. Siinkohal tuleb märkida, et Euroopa Kohus on kinnitanud esiteks suuniste enda põhimõtte ja teiseks neis kehtestatud meetodi kehtivust (Euroopa Kohtu 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punktid 252–255, 266–267, 312 ja 313).

34 Suuniste vastuvõtmisest tulenev komisjoni kaalutlusõiguse piiramine ei ole tegelikult vastuolus komisjonile sisulise kaalutlusruumi jätmisega. Suunistes on erinevaid paindlikke elemente, mis võimaldavad komisjonil oma kaalutlusõigust kasutada kooskõlas määruse nr 17 sätetega, nagu Euroopa Kohus neid on tõlgendanud (vt eespool punktis 33 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 267).

35 Lisaks, sellistes valdkondades nagu määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 alusel määratava trahvi summa kindlaksmääramine, kus komisjonil on kaalutlusruum näiteks osas, mis puudutab korduvuse tõttu trahvi suurendamise määra, piirdub nende hinnangute seaduslikkuse kontroll ilmse hindamisvea puudumise kontrollimisega (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 18. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas T-241/01: Scandinavian Airlines System *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-2917, punktid 64 ja 79).

36 Komisjoni kaalutlusõigus ja selle piirid ei mõjuta ka põhimõtteliselt seda, kuidas ühenduste kohus teostab oma täielikku pädevust (Esimese Astme Kohtu 8. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00: JFE Engineering jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2501, punkt 538), mis annab talle õiguse komisjoni määratud trahvi summa tühistada, seda vähendada või suurendada (vt selle kohta Euroopa Kohtu 8. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-3/06 P: Groupe Danone *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-1331, punktid 60–62; Esimese Astme Kohtu 21. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-368/00: General Motors Nederland ja Opel Nederland *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-4491, punkt 181).

Esimene väide, mis tugineb hagejatele määratud trahvi summa ekslikule suurendamisele korduvuse alusel

Poolte argumendid

37 Hagejad meenutavad, et komisjon suurendas Outokumpule määratud trahvi lähtesummat raskendavate asjaolude alusel 50% võrra seetõttu, et Outokumpu mõisteti süüdi mitmendat korda, kuna ta oli osalenud otsuse 90/417 aluseks olnud roostevaba terase juhtumis.

38 Hagejad leiavad, et suurendades trahvisummat korduvuse tõttu, rikkus komisjon määruse nr 17 artikli 15 lõiget 2, suuniseid, EÜ artiklis 253 sätestatud põhjendamiskohustust ning võrdse kohtlemise üldpõhimõtet. Lisaks sellele tegi komisjon asjaomaste faktide osas ilmse hindamisvea. Selle kohta esitavad hagejad järgmised kaks etteheidet.

39 Esiteks väidavad hagejad, et kõnealune rikkumine ei kujuta endast korduvat rikkumist, sest varasem rikkumine kuulus ESTÜ asutamislepingu kohaldamisalasse, samas kui kõnealuse kartelli eest karistatakse EÜ asutamislepingu alusel.

40 Teiseks leiavad hagejad, et need kaks rikkumist ei ole samalaadsed. Komisjon rikkus suuniseid ja korduvuse mõistet, nagu see tuleneb Esimese Astme Kohtu 11. märtsi 1999. aasta otsusest kohtuasjas T-141/94: Thyssen Stahl *vs.* komisjon (EKL 1999, lk II-347), osas, milles ta uuris, kas need kaks rikkumist olid samalaadsed, lähtudes üksnes kõnealuste rikkuvate tegevuste laadist (hindade ja kvootide kindlaksmääramine ning turu jagamine) ja jättes samal ajal tähelepanuta konteksti, milles need kaks rikkumist toime pandi. Hagejate arvates on komisjoni lähenemisviis liiga formaalne. Uurides korduvuse küsimust, oleks komisjon pidanud arvestama otsuses 90/417 tuvastatud rikkumise erilisi asjaolusid, seda enam, et need asjaolud nähtuvad nimetatud otsusest selgelt.

41 Selles osas viitavad hagejad nii otsusele 90/417, komisjoni toimikule selles juhtumis kui ka sellega seonduvatele muudele dokumentidele. Need tõendid kinnitavad, et roostevaba terase juhtum tulenes komisjoni kaubandus- ja konkurentsipoliitikate omavahelisest vastuolust. Selles juhtumis, tulenevalt survest, mida komisjon ja teatud valitsused sel ajal komisjoni ja Soome vahelise kaubanduspoliitika raames nii Outokumpule kui kogu tööstusele avaldasid, ühines Outokumpu „vastumeelselt" ja „enda huvisid kahjustades" konkurentsi piirava kokkuleppega, soovimata konkurentsi piirata ja uskudes, et ta ei riku ESTÜ artiklit 65.

42 Otsuses 90/417 tuvastatud rikkumine ei olnud tavaline ja see tõi kaasa teabevahetuse komisjoni ja siseriiklike ametivõimude vahel eesmärgiga jõuda õiguspärasele lahendusele, et leevendada terasesektorit tabanud kriisi ühenduse tasandil, samas kui

antud juhul kõne all olev rikkumine oli tavaline, mis puudutas selliste tehingute tahtlikku tegemist, mis ei olnud komisjonile teada ja millega hagejad soovisid kaitsta enda ärihuve.

43 Hagejad märgivad samuti, et rikkudes EÜ artiklit 253, ei selgitanud komisjon nõuetekohaselt, miks oli vaatamata erilistele asjaoludele vaja trahvisummat korduvuse tõttu suurendada.

44 Hagejad märgivad ka, et asjaolu, et pärast otsust 90/417 tehtud otsustes ei suurendanud komisjon korduvuse tõttu teistele roostevaba terase juhtumis osalenud äriühingutele määratud trahve, kinnitab, et nimetatud juhtum oli niivõrd iseäralikku laadi, et hagejatelt ei saanud eeldada, et nad käsitlevad seda asjakohase hoiatusena seoses rikkuva käitumisega, mille eest on vaidlustatud otsuses karistus määratud.

45 Hagejad väidavad, et arvestades roostevaba terase juhtumi erilisi asjaolusid, on käesolevas asjas määratud trahvi summa suurendamine 50% võrra igal juhul ebaproportsionaalne. Nende arvates tuleks tahtmatu rikkumise puhul kohaldada korduvuse alusel väiksemat suurendamismäära. Selle väite toetuseks viitavad hagejad ka mitmele komisjoni varasemale otsusele, milles trahvisummasid suurendati korduvuse alusel oluliselt vähem.

46 Hagejad väidavad lõpuks, et asjaolu, et komisjon liikus trahvi mitte määravalt otsuselt otsusele, millega määrati korduvuse alusel suurendatud trahv, rikub proportsionaalsuse põhimõtet.

47 Komisjon palub see väide tagasi lükata. Lisaks märgib ta, et hagejad viitavad repliigis esimest korda võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele, arvestades komisjoni varasemat otsustuspraktikat trahvide suurendamisel korduvuse alusel, ning et seetõttu tuleb see argument vastuvõetamatuks tunnistada.

Esimese Astme Kohtu hinnang

48 Esiteks, mis puudutab väidet, et põhjendused ei ole piisavad, tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab üksikakti põhjendusest selgelt ja ühemõtteliselt ilmnema õigusakti autoriks oleva institutsiooni arutluskäik, nii et huvitatud isikutel oleks võimalik teada saada võetud meetme põhjendused ja et pädeval kohtul oleks võimalik teostada kohtulikku kontrolli.

49 Põhjendamise nõuet tuleb hinnata üksikjuhtumi asjaolusid arvestades. Ei ole nõutud, et põhjenduses oleksid välja toodud kõik asjassepuutuvad faktilised ja õiguslikud asjaolud, kuivõrd küsimust, kas õigusakti põhjendus vastab EÜ artikli 253 nõuetele, tuleb hinnata mitte üksnes lähtuvalt selle sõnastusest, vaid samuti selle vastuvõtmise kontekstist ja asjaomase valdkonna õiguslikust regulatsioonist (vt Euroopa Kohtu 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 63 ja viidatud kohtupraktika).

50 Mis puudutab trahvide kindlaksmääramist konkurentsiõiguse rikkumise eest, siis on põhjendamiskohustus, mis kujutab endast olulist vorminõuet, täidetud, kui komisjon

märgib oma otsuses hindamise alused, mis võimaldasid tal mõõta rikkumise raskusastet ja kestust (vt Euroopa Kohtu 15. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ja C-254/99 P: Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs*. komisjon, EKL 2002, lk I-8375, punkt 463 ja viidatud kohtupraktika).

51 Antud asjas tõi komisjon vaidlustatud otsuses välja, et need kaks rikkumist on samalaadsed, kuna need puudutavad kvootide ja hindade kindlaksmääramist eesmärgiga kontrollida tootmist ja jagada turge (põhjendus 353). Lisaks sellele leidis komisjon (põhjendus 352): „[t]egemist on korduva rikkumisega, kui ettevõtja, kes on varem juba olnud rikkumises osalejana komisjoni otsuse adressaat, tunnistatakse hiljem süüdi samaliigilises rikkumises. Sellise otsuse eesmärk ei ole üksnes kohustada ettevõtjat rikkumist lõpetama, vaid teda hoiatada ja pärssida tema tahet panna tulevikus toime samasuguseid rikkumisi, isegi kui ühel või teisel põhjusel trahvi ei määrata.”. Täpsemalt märkis komisjon (põhjendus 354): „[a]sjaolu, et Outokumpu jätkas rikkumist tööstuslike torude sektoris pärast seda, kui ta oli saanud komisjoni otsusega ettekirjutuse lõpetada rikkumine roostevaba terase sektoris, näitab üheselt, et eelnev otsus ei omanud Outokumpu tegevusele turul piisavalt hoiatavat mõju. Seega on vaja käesolevas juhtumis trahvisummat tõsta, et tagada tõeliselt hoiatav mõju edaspidi.”. Järelikult põhjendas komisjon oma otsust suurendada hagejatele määratud trahvi korduvuse alusel õiguslikult piisavalt.

52 Teiseks, mis puudutab komisjoni vastuvõetamatuse väidet, siis tuleb märkida, et võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist ei ole hagejad käesoleva väite raames tegelikult otseselt tõstatanud.

53 Siiski tuleneb kohtupraktikast, Euroopa Kohtu põhikirja artiklist 21 ja Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklist 44, et hageja ei ole kohustatud viitama asutamislepingu artiklitele või õiguse üldpõhimõtetele, millele ta tugineb. Piisab, kui hageja esitatud

asjaolud, väited ja nõuded sisalduvad hagiavalduses, nii et komisjon saaks enda huve tõhusalt kaitsta ja Esimese Astme Kohus oma kontrolli teostada (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 7. mai 1991. aasta otsus kohtuasjas T-18/90: Jongen *vs.* komisjon, EKL 1991, lk II-187, punkt 13 ja viidatud kohtupraktika). See nõue on käesolevas asjas täidetud, kuna hagiavaldusest nähtub, et hagejad ei ole nõus neile määratud trahvi summa eksliku suurendamisega 50% võrra, eelkõige arvestades suurendamismäärasid, mida komisjon on oma varasemates otsustes korduvuse tõttu kohaldanud.

54 Järelikult tuleb kõik käesoleva väite toetuseks esitatud etteheited vastuvõetavaks tunnistada.

55 Kolmandaks, mis puudutab väite põhjendatust, siis tuleb meenutada, et asutamislepingutega loodi üks õiguskord, milles AE asutamisleping on ja ST asutamisleping oli kuni 23. juulini 2002 *lex specialis*, mis teeb erandi *lex generalis*'est, milleks on EÜ asutamisleping (vt Esimese Astme Kohtu 5. juuni 2001. aasta otsus kohtuasjas T-6/99: ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi *vs.* komisjon, EKL 2001, lk II-1523, punkt 102 ja viidatud kohtupraktika). Lisaks sellele tuleneb kohtupraktikast, et kartellikokkulepete keeld on kehtestatud kahe analoogse sättega, st EÜ artikliga 81 ja ST artikliga 65, mis – olgugi et need tulenevad kahest erinevast asutamislepingust – kasutavad identseid õigusmõisteid (vt selle kohta eespool punktis 40 viidatud kohtuotsus Thyssen Stahl *vs.* komisjon, punktid 269, 270 ja 277, Esimese Astme Kohtu 11. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas T-145/94: Unimétal *vs.* komisjon, EKL 1999, lk II-585, punktid 248 ja 252, ja 13. detsembri 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-45/98 ja T-47/98: Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni *vs.* komisjon, EKL 2001, lk II-3757, punkt 181).

56 Järelikult tuleb möönda, et kui komisjon on talle ühenduse õiguskorraga antud pädevuse alusel otsusega tuvastanud ettevõtja osalemise kartellikokkuleppes, võib see otsus olla aluseks, et hinnata ühenduse õigust puudutava uue otsuse raames selle ettevõtja kalduvust rikkuda kartellikokkuleppeid puudutavaid ühenduse eeskirju.

57 Lisaks ei viita suunistes miski sellele, et viidet, et tegemist peab olema olukorraga, kus „sama ettevõtja või samad ettevõtjad panevad uuesti toime sama laadi rikkumise", tuleb mõista nii, et komisjon ei või arvestada ST asutamislepingu alusel tuvastatud rikkumisi, et tuvastada korduvust EÜ artikli 81 kohaldamise raames. Vastupidi, suuniste pealkirjast nähtub, et suuniseid kohaldatakse nii määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 alusel kui ka ST artikli 65 lõike 5 alusel määratud trahvide arvutamise suhtes.

58 Mis puudutab argumenti, et varasema rikkumise erilised asjaolud takistavad komisjonil hagejate osas korduvusele tugineda, siis see tuleb tagasi lükata, kuna kohtupraktikast tuleneb, et korduvuse mõiste hõlmab üksnes ühenduse konkurentsiõiguse varasema rikkumise tuvastamist (eespool punktis 36 viidatud kohtuotsus Groupe Danone *vs.* komisjon, punkt 41).

59 Antud juhul tuleneb otsuse 90/417 artiklitest 1 ja 4 selgelt, et Outokumput oli hoiatatud, et sõlmides hinnakokkuleppeid ja jagades konkurentidega turge ning kliente, rikkus ta ühenduse konkurentsiõigust, ja et ta peab sellise tegevuse kordumisest hoiduma. Sellest hoolimata nähtub vaidlustatud otsuse artiklist 1, et hagejad osalesid hiljem peaaegu identses rikkumises.

60 Mis puudutab argumenti, et hagejaid koheldi diskrimineerivalt võrreldes teiste ettevõtjatega, kelle suhtes otsust 90/417 raskendava asjaoluna ei arvestatud, siis tuleb rõhutada, et pelk asjaolu, et komisjon on oma varasemas otsustuspraktikas leidnud, et teatud asjaolud ei kujutanud endast trahvisumma kindlaksmääramisel arvessevõetavat raskendavat asjaolu, ei tähenda, et ta oleks kohustatud andma hilisemas otsuses sama hinnangu (vt analoogia alusel Esimese Astme Kohtu 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-38/02: Groupe Danone *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-4407, punkt 57).

61 Eelnevast tuleneb, et komisjon ei eksinud, kui tuvastas hagejate tegevuses korduvuse.

62 Mis puudutab etteheiteid vaidlustatud otsuses kohaldatud 50% suurendamismäära osas, siis tuleb märkida, et komisjon võib korduvuse alusel suurendamismäära kindlaks määrates arvestada tõendeid, mis kinnitavad asjaomase ettevõtja kalduvust eirata konkurentsieeskirju, sealhulgas aega, mis jääb kahe asjaomase rikkumise vahele.

63 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et 18. juulil 1990, mil võeti vastu otsus 90/417, oli vaidlustatud otsuse esemeks olev kartellikokkulepe juba sõlmitud. Hoolimata asjaolust, et otsuses 90/417 tuvastati peaaegu identne konkurentsieeskirjade rikkumine hagejate poolt, otsustasid viimased jätkata osalemist uues kartellikokkuleppes. See asjaolu iseenesest õigustab vaidlustatud otsuses kohaldatud suurendamismäära.

64 Hagejad viitavad mitmele asjaolule, mis olid seotud otsuses 90/417 tuvastatud rikkumisega ja mis on välja toodud nimetatud otsuse X peatüki punktis 12. Ometi on need asjaolud, mis õigustasid nimetatud otsuses hagejatele trahvi määramata jätmist, seotud just selle otsusega ja neil puudub igasugune seos hagejate kalduvusega eirata alates 18. juulist 1990 konkurentsieeskirju. Seetõttu ei saa neid trahvi suurendamismäära kindlaksmääramisel korduvuse alusel arvesse võtta.

65 Mis puudutab argumenti, et hagejaid koheldi diskrimineerivalt võrreldes teiste ettevõtjatega, kellele ei toonud korduvuse tuvastamine kaasa nii olulist suurendamist kui hagejatele, siis tuleb rõhutada esiteks, et komisjoni varasemat otsustuspraktikat ei

saa kasutada konkurentsi valdkonnas määratavate trahvide õigusliku raamistikuna (Esimese Astme Kohtu 30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-203/01: Michelin *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-4071, punkt 292), ja teiseks, et komisjonil on määruse nr 17 raames trahvisummade kindlaksmääramisel kaalutlusruum, et suunata ettevõtjaid oma tegevuses konkurentsieeskirju järgima (Esimese Astme Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ja T-252/01: Tokai Carbon jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-1181, punkt 216), ja õigus kohandada mis tahes hetkel trahvide taset vastavalt selle poliitika vajadustele (eespool punktis 33 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 169).

66 Eelnevat arvesse võttes ei teinud komisjon ilmset hindamisviga, kui ta suurendas määratud trahvi summat korduvuse alusel 50% võrra. Lisaks sellele ei pea Esimese Astme Kohus oma täieliku pädevuse teostamisel vajalikuks nimetatud määra muuta.

Teine väide, mis tugineb rikkumisega kahjustatud sektori suuruse mittekohasele hindamisele trahvi lähtesumma arvutamisel

Poolte argumendid

67 Teise väitega väidavad hagejad, et komisjon, hinnates asjaomase turu väärtuseks 288 miljonit eurot, liialdas selle suurusega ja sellest tulenevalt rikkumise raskusastmega, mille tõttu määrati ülemäära suur trahv.

68 Hagejad märgivad kõigepealt, et tööstuslike torude sektoris moodustub toodete koguhind tavaliselt vase hinnast, mis põhineb London Metal Exchange'i (Londoni metallibörs; edaspidi „LME") noteeringul, ja töötlemishinnast, mis vastab tootja poolt lisatavale väärtusele (edaspidi „töötlemismarginaal"). Tööstuslike torude valmistamiseks vajaliku toormaterjali hangib kas klient või torude tootja ise, arvestades seda maksumuse koguhinnas.

69 Hagejad on seisukohal, et asjaomase turu suurus on trahvi lähtesumma määratlemisel oluline. Igal juhul väidavad hagejad, et käesolevas asjas määratles komisjon lähtesumma asjaomase turu suuruse alusel.

70 Hagejad väidavad, et nendel kui tööstuslike torude tootjatel puudus igasugune mõju peamise tooraine, st vase hinnale, mis moodustab ligikaudu kaks kolmandikku klientide tasutavast lõpphinnast. Selles osas meenutavad hagejad, et metalli hinna määravad kindlaks LME igapäevased noteeringud ja et seda metalli hankides järgivad nad üksnes tööstuslike torude ostjate antud juhiseid. Seega on kliendid need, kes metalli hinna kindlaks määravad. Seetõttu on metalli hind asjaolu, mis puudutab kliente. Järelikult piirdub asjaomase turu tegelik majanduslik jõud töötlemismarginaaliga.

71 Tuginedes eeltoodule, väidavad hagejad, et komisjon oleks pidanud asjaomase turu suuruse hindamisel vähendama kõnealuste toodete koguhinda ligikaudu kahe kolmandiku võrra, mis oleks tinginud väiksema trahvi lähtesumma kindlaksmääramise. Hagejad leiavad, et jättes vase hinna asjaomase turu käibest maha arvamata, eiras komisjon turu tegelikku majanduslikku olukorda ja määras kindlaks trahvi lähtesumma, mis oli rikkumise raskusega võrreldes liiga suur.

72 Komisjon palub hagejate esitatud väide tagasi lükata. Lisaks sellele nõuab komisjon oma vasturepliigis, et hagejad täpsustaksid, kas nad eitavad enda osalemist rikkumises, mis mõjutas kogu tööstuslike torude sektorit. Komisjon väidab, et kui see on tõesti nii, siis on tegemist vastuvõetamatu väitega, sest seda ei ole hagiavalduses välja toodud. Peale selle väidab komisjon, et selline eitamine tooks kaasa selle, et komisjon paluks Esimese Astme Kohtul hagejatele määratud trahvi summat suurendada, kuna nende trahvisummat vähendati 50% võrra selle alusel, et nad avaldasid eelkõige, et nad ei vaidlusta nende faktide sisulist õigsust, millele komisjon oma süüdistused rajas.

73 Komisjoni nõude peale esitatud kirjalikes märkustes väidavad hagejad, et nad ei eita osalemist ühes rikkumises, mis hõlmas turgude ja klientide jagamist, asjaomasele turule juhtimissüsteemi kehtestamist ja kokkuleppeid tööstuslike torude tarnetingimuste kohta. Lisaks möönavad nad, et see rikkumine mõjutas kogu tööstuslike torude sektorit. Samas rõhutavad nad, et rikkumine ei puudutanud vase hinda.

Esimese Astme Kohtu hinnang

74 Kõigepealt tuleb tõdeda, et otsust ei ole vaja teha ei komisjoni vastuvõetamatuse väite ega ka tema vastuhagi kohta. Hagejad märkisid komisjoni nõudel esitatud märkustes selgelt, et nad möönavad, et rikkumine mõjutas kogu tööstuslike torude sektorit.

75 Sisulise külje osas tuleb kõigepealt rõhutada, et suunistes, mida komisjon vaidlustatud otsuses kohaldas (vt eespool punkt 31), esitatud metodoloogia vastab koguloogikale, mille kohaselt tuleb rikkumise raskuse alusel kindlaks määratud trahvi üldise lähtesumma arvutamisel arvesse võtta rikkumise laadi, selle tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta, ja asjakohase geograafilise turu suurust (suuniste punkti 1A esimene lõik). Seejärel individualiseeritakse trahvi üldine lähtesumma iga osaleja suhtes vastavalt eelkõige tema suurusele.

76 Lisaks võib komisjon, olemata selleks siiski kohustatud, võtta trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel arvesse kahjustatud turu suurust (Esimese Astme Kohtu 15. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas T-15/02: BASF *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-497, punkt 134, ja 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-322/01: Roquette Frères *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-3137, punktid 149 ja 150).

77 Selle kohtupraktika valguses ilmneb, et põhjendatud ei ole hagejate eeldus, mille kohaselt on asjaomase turu suurus iseenesest määrav tegur rikkumise raskuse hindamisel ja sellest tulenevalt trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel.

78 Ometi tuleneb vaidlustatud otsusest selgelt, et komisjon otsustas antud asjas arvestada asjaomase rikkumise raskuse hindamisel tööstuslike torude turu suurust EMP-s. Olgugi et komisjon oli juba rikkumise laadi alusel tuvastanud, et see rikkumine oli suuniste tähenduses „väga raske" (põhjendus 294), määras ta vaidlustatud otsuses rikkumise raskusastme ja sellest tulenevalt trahvi üldise lähtesumma kindlaks, võttes arvesse kartelli tegelikku mõju turul (põhjendused 295–314), asjaomase turu

geograafilist ulatust (põhjendused 315–317) ja asjaolu, et rikkumisest puudutatud sektor oli oluline turg, mille suuruseks EMP-s hinnati kuni 288 miljonit eurot (põhjendused 318 ja 319).

79 Kuigi rikkumise raskuse ja trahvi üldise lähtesumma hindamisel oli asjaomase turu suurus vaid üks teguritest, millele komisjon vaidlustatud otsuses tugines, võttis ta seda siiski nimetatud summa kindlaksmääramisel tegelikult arvesse. Komisjoni kinnitus, et hagejatele määratud trahvi lähtesumma ei oleks olnud tingimata väiksem kui 11,55 miljonit eurot, kui vase hind oleks turu käibest maha arvatud, tuleb seega tagasi lükata.

80 Seetõttu tuleb kontrollida, kas komisjon eksis, kui ta võttis kahjustatud turu suuruse hindamisel arvesse vase hinda.

81 Hagejad väidavad selles osas esiteks, et tööstuslike torude tootjad vase hinda ei kontrolli, kuna see määratakse kindlaks vastavalt LME-le, ja teiseks, et tööstuslike torude ostjad ise otsustavad, mis hinnaga metalli osta.

82 Siiski tuleb tõdeda, et ühestki mõistlikust põhjendusest ei tulene, et asjaomase turu käive tuleks arvutada teatud tootmiskulusid välja jättes. Nagu komisjon seda õigesti on märkinud, esinevad kõikides tööstussektorites lõpptootega lahutamatult seotud kulud, mida tootja ei saa kontrolli all hoida, kuid mis moodustavad siiski olulise osa kogu tema tegevusest ja mida seega ei saa trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel tema käibest

välja jätta (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 15. märtsi 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95: Cimenteries CBR jt *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-491, punktid 5030 ja 5031). Seda järeldust ei kõiguta asjaolu, et vase hind moodustab tööstuslike torude lõpphinnast olulise osa või et vase puhul on hinna kõikumiste oht suurem kui muude toorainete puhul.

83 Seega tuleb järeldada, et komisjon käitus õigesti, kui võttis asjaomase turu suuruse määratlemisel arvesse vase hinda. Seega ei ole ka teine väide põhjendatud.

84 Järelikult tuleb hagi rahuldamata jätta.

Kohtukulud

85 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hagejate kahjuks, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja mõista hagejatelt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (kaheksas koda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Outokumpu Oyj-lt ja Luvata Oy-lt.

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 6. mail 2009 Luxembourgis.

Allkirjad